

ADAPT ^① *Journal*

EDITORIAL

OHLÉDNUTÍ ZA COP21

NÁRODNÍ ADAPTAČNÍ
STRATEGIE V SOUVISLOSTECH

Adaptace sídel
na změnu klimatu

Projekt byl podpořen grantem z Finančního
mechanismu Islandu, Lichtenštejnska, a Norska.

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

Uplynul rok od doby, kdy jsme zahájili projekt Adaptace sídel, v němž pomáháme českým městům najít cestu k jejich vlastní adaptaci na změnu klimatu. Zároveň začal nový kalendářní rok a touto dobou bývá zvykem se s nadhledem ohlížet za rokem uplynulým. V roce 2015 se toho stalo vskutku mnoho, a to nejen v našem projektu, ale i v oblasti adaptací na změnu klimatu celkově. V tomto speciálním čísle se proto nechceme věnovat přímo dění v našem projektu (o němž se můžete dočíst v našem [Zpravodaji](#)). Místo toho jsme se rozhodli podívat se na současné dění kolem adaptací z trochu širší perspektivy, nevěnovat se tolik detailům, ale osvětlovat souvislosti.

Článek Adama Hrona proto zasazuje téma adaptací do širšího rámce politického dění v oblasti změny klimatu. Zabývá se tím, jak problémy spojené se změnou klimatu řeší na světové úrovni OSN, zejména pak mezinárodní klimatickou konferencí, která koncem roku proběhla v Paříži. V následujícím rozhovoru Mirka Lupače se zástupci Ministerstva životního prostředí se dozvíte jednak přehledové informace o Národní strategii přizpůsobení se změně klimatu, především ale jak ji na místní úrovni využít a jak by města a obce měla dle ministerstva v oblasti adaptace postupovat a zároveň i nejnovější informace o tom, jaký bude ze strany ministerstva v této oblasti následující vývoj.

Za celý tým Vám přeji zajímavé čtení,

Mgr. Michael Pondělíček, PhD.

VEDOUcí PROJEKTU A ŘEDITEL CIVITAS PER POPULI, O. P. S.

PAŘÍŽSKÁ KONFERENCE – GODOT OPĚT NEPŘIŠEL

BEZESPORU NEJVĚTŠÍ
POLITICKOU UDÁLOSTÍ
LOŇSKÉHO ROKU V OBLASTI
ZMĚNY KLIMATU BYLA
KLIMATICKÁ KONFERENCE
OSN V PAŘÍŽI. JEJÍM CÍLEM
BYLO NASTAVIT SMĚR
MEZINÁRODNÍ KLIMATICKÉ
POLITIKY PRO DALŠÍ
DEKÁDY. V TOMTO ČLÁNKU
ANALYZUJEME V ŠIRŠÍM
KONTEXTU POLITIKY
OSN VÝSLEDKY, KTERÉ
PŘINESLA, A ZASAZUJEME JE
I DO KONTEXTU ADAPTACÍ
NA ZMĚNU KLIMATU.

Do oblasti reakce na změnu klimatu patří dvě hlavní témata. Prvním z nich je mitigace, tedy snaha o její zmírnění. Druhým je adaptace, neboli přizpůsobení se. Druhé téma se poměrně zásadně odvíjí od prvního, protože zde platí nepřímá úměra, že čím méně se nám podaří změnu klimatu mírnit, tím více se na ni budeme muset adaptovat, neboť o to silněji se projeví. Pařížská konference spadá zejména do oblasti mitigace: ta totiž na rozdíl od adaptace bezodkladně volá po globálním řešení – emise nedbají hranic států a ve velkém množství či synergickém působení mají globální dopady. Logika snah OSN v oblasti mitigace je tedy jednoduchá: máme-li uspět ve snaze globální změnu klimatu mírnit, musíme spolupracovat. Pojďme se tedy podívat, jak se na globální úrovni tato spolupráce daří. K tomu je dobré podívat se na celou věc s odstupem, nesoustředit se pouze na současný stav – tj. na výsledky pařížské konference, ale vnímat je spíše jako součást určitého procesu.

Úspěch? V porovnání s Kodaní v roce 2009 určitě, ale v celkové perspektivě posledních 20 let?

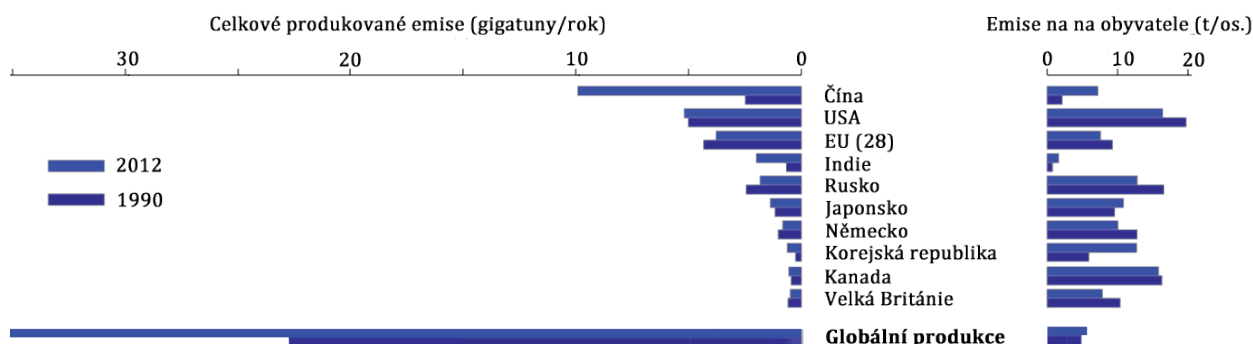
Snahy o systematické mírnění změny klimatu na globální úrovni začínají rokem 1992 na konferenci v Riu de Janeiro, kde byla schválena Rámcová úmluva o změně klimatu (od r. 1995 se státy, které ji podepsaly, každoročně schází na tzv. Conferences of the Parties, poslední a zároveň jednadvacátá z nich byla právě ta pařížská – odtud název COP21). Hlavním tématem této úmluvy je masivní průmyslové vypouštění skleníkových plynů do atmosféry. Smluvní strany jsou v ní nabádány ke snižování emisí, v úmluvě byl stanoven cíl stabilizovat globální míru emisí na úrovni roku 1990. Vzhledem k daným cílům však úmluva neobsahovala žádné konkrétní závazky.

Proto byl následně na Konferenci v Kjótu roku 1997 (tj. na COP3) schválen protokol, v němž se část států (těch rozvinutých) zavázala do roku 2012 snížit emise skleníkových plynů o 8, resp. 5%. Jediné Spojené státy – tehdejší největší producent emisí skleníkových plynů – smlouvu neratifikovaly. Důležitým aspektem protokolu zároveň i je, že rozvojové země jím nebyly dle tzv.

**„GLOBÁLNÍ EMISE
SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ SE
SNAŽÍME SNIŽOVAT UŽ
VÍCE NEŽ DVĚ DESETILETÍ.
OPROTI ROKU 1990 JSOU VŠAK
SOUČASNÉ ROČNÍ EMISE TÉMĚŘ
O POLOVINU VYŠŠÍ.“**

principu společné, ale diferencované odpovědnosti (bohaté průmyslové země nesou historicky větší podíl na znečištění globálního životního prostředí) k závazkům povinovány. Mezi těmito zeměmi je i Čína, současný největší producent emisí CO₂.

Platnost Kjótského protokolu byla následně na konferenci v Dauhá prodloužena až do roku 2020. V tomto dodatku se země, které smlouvu ratifikovaly, sice zavazují k dalšímu snižování

Přehled největších producentů CO₂ v roce 1990 a 2012

Zdroj: <http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2ts1990-2013>

emisí minimálně o 18% oproti roku 1990, problém však zůstává stále stejný: smlouvy se neúčastní Spojené státy a Čína stále není zavázána, neboť má pořád nálepku rozvojové země, pro niž platí menší historická odpovědnost.

Jaký je tedy závěr? Globální emise skleníkových plynů se snažíme snižovat už více než dvě desetiletí. Oproti roku 1990 jsou však současné roční emise téměř o polovinu vyšší. Tento nárůst jde přitom nejvíce na vrub Číně, jejíž roční produkce CO₂ se během této doby téměř zpětinásobila (podrobná data naleznete [zde](#)), přičemž z celkových globálních 37Gt CO₂ je více než čtvrtina čínská. USA již tedy dávno není největším producentem emisí, byť stále vede v relativních číslech, neboli v přepočtu na obyvatele (naproti tomu Čína je v produkci emisí na hlavu

dnes zhruba na úrovni Evropské unie). Je přitom příznačné, že právě Spojené státy na konferenci v Paříži vystupovaly proti principu diferencované odpovědnosti. Kritika principu diferencované odpovědnosti je vzhledem k aktuálnímu rozložení světové produkce emisí na místě, nicméně chyba není v samotném principu, ale ve způsobu jeho uplatnění. Navíc právě v případě Spojených států, které již tradičně snahy o snižování emisí obstruují, je tato kritika naprosto pokrytecká a cynická. Stejně tak by ovšem bylo pokrytecké svalovat vinu pouze na Čínu i od ostatních rozvinutých států, když se velká část jejich průmyslu přestěhovala právě sem – to se nám to mluví o snižování emisí, když je nepřímo produkujeme jinde. V globalizovaném světě jsme – ať chceme, či ne – všichni propojení a všichni tím pádem neseme svůj díl.

Podívejme se nyní v tomto světle na Pařížskou konferenci. Z dohody na ní podepsané vyplývá, že panuje shoda v tom, že vypouštění skleníkových plynů je vážný problém, který je třeba řešit neodkladně. Klad je i v tom, že přístup většiny rozvinutých zemí (s výjimkou zmiňovaných USA) je konstruktivní a nejde proti předchozím úmluvám (diferencovaná odpovědnost nakonec byla v redukované míře v dohodě ponechána). Zároveň na rozdíl od předchozích výsledků COP pařížská dohoda otevřeně prohlašuje, že snahy o redukci skleníkových plynů budou muset být mnohem intenzivnější, než doposud a vyzývá smluvní strany

**„Z PERSPEKTIVY POSLEDNÍCH
DVACETI LET SE SOUČASNÉ
DĚJSTVÍ NA JEVIŠTI
MEZINÁRODNÍHO
SPOLEČENSTVÍ JEVI JAKO
VYSTŘÍŽENÉ Z BECKETTOVA
DRAMATU.“**

k neodkladnému jednání (zejm. preambule a §II.17). Jistý pokrok lze spatřovat i v tom, že oproti dřívějším konferencím se nyní více klade důraz na to, že by bylo dobré udržet globální nárůst průměrných teplot do 1,5°C ve srovnání s předindustriálními hodnotami, byť je to v této podobě, bez konkrétních důsledků, zatím jen prázdné politické prohlášení, které může sloužit leda k ukonejšení nevládních organizací. Vzhledem k tomu, že se nám za ta dvě desetiletí v oblasti mitigace povedlo jen velmi málo (úspěchy sice jsou, ale jen dílčí, regionální), nehraje roli, zda se shodneme na původních 2°C či kýžených 1,5°C stupních. Politická prohlášení jsou k ničemu, když se je nedaří naplňovat ani v trendech. Z perspektivy posledních dvaceti let se současné dějství na jevišti mezinárodního společenství jeví jako vystřižené z Beckettova dramatu: Neustále přikování na místě na cosi čekáme a zároveň tak pouze zabíjíme čas.

Tím se však dostáváme k hlavnímu úskalí celé dohody – je příliš vágní, naprostá většina prohlášení se v ní prezentuje nezávaznou formou jako doporučení. Od Paříže se očekávalo mnohem více než další velká slova – potřebujeme totiž novou dohodu typu kjótského protokolu, k níž se závazně připojí i Čína a USA. Po neúspěšném pokusu na konferenci v Kodani v roce 2009 měla být Paříž místem, kde se tato dohoda konečně

sjedná. Oproti Kodani je sice vidět znatelný pokrok ve vyjednáváních, nicméně závazná dohoda zjednána nebyla. Paříž tedy řešení pouze znovu odsunula – se taková smlouva zrodí, můžeme v dobrovůli obou velmocí jen doufat. Bohužel se zde opět ukazuje nedostatečná schopnost OSN jednat: v klíčových otázkách týkajících se budoucnosti nepanuje na půdě mezinárodního společenství shoda jak tyto věci řešit a chybí i schopnost řešit je dostatečně rázně. Paříž tedy sice po krachu kodaňské konference nasměrovala věci správným směrem, otázkou však zůstává, jak dlouho můžeme ještě praktické systémové řešení problému odkládat – dle znepokojujících prognóz IPCC se čas rychle krátí.

Cílem článku bylo na příkladu snah o globální snižování emisí skleníkových plynů poukázat na to, že světové dění v oblasti mitigací se nevyvíjí dostatečně rychle a že je tedy dost realistické očekávat, že změna klimatu se nás bude v budoucnu dotýkat mnohem citelněji. Na lokální úrovni měst a obcí bude proto téma adaptací v budoucnosti o to aktuálnější.

Adam Hron

TÝMOVÁ INICIATIVA PRO MÍSTNÍ UDRŽITELNÝ ROZVOJ,
O. P. S.

ZDROJE:

<http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2ts1990-2013>

<https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/109r01.pdf>

http://edgar.jrc.ec.europa.eu/news_docs/jrc-2014-trends-in-global-co2-emissions-2014-report-93171.pdf

<http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-AaG-559475-Doha-Agreement-Kyoto-Protocol-FINAL.pdf>

http://unfccc.int/kyoto_protocol/doha_amendment/items/7362.php

<http://www.climatechangenews.com/2014/12/01/china-climate-laggards-must-join-in-pre-2020-efforts/>

https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf

NÁRODNÍ ADAPTAČNÍ STRATEGIE V SOUVISLOSTECH

NA SKLONKU LEDNA 2016 JSME SI POVÍDALI SE ZÁSTUPCI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ **JANOU PALUCHOVOU** Z ODBORU ENERGETIKY A OCHRANY KLIMATU A **JAKUBEM HORECKÝM** Z ODBORU OBECNÉ OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY. HLAVNÍM TÉMATEM BYLA STRATEGIE PŘIZPŮSOBENÍ SE ZMĚNĚ KLIMATU V PODMÍNKÁCH ČR, KTEROU SCHVÁLILA VLÁDA V ŘÍJNU 2015. NEFORMÁLNÍ DISKUSE SE VEDLA O TOM, CO VLASTNĚ STRATEGIE PŘINESLA A CO SE BUDE DÍT V NEJBLIŽŠÍ DOBĚ. ADAPTJOURNAL JE URČEN HLAVNĚ OBCÍM, A PROTO NÁS ZAJÍMALO, JAK SE NÁRODNÍ PLÁNOVÁNÍ PŘIZPŮSOBENÍ SE ZMĚNĚ KLIMATU DOTÝKÁ SAMOSPRÁV A CO MOHOU I NEMOHOU OD STÁTU OČEKÁVAT.

Jaká je historie Strategie? Jaké byly hlavní milníky?

Na počátku byl v roce 2004 Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice. Ten byl vyhodnocen v roce 2007 a následovala dvě usnesení vlády zaměřená jednak na mitigaci tak i adaptaci. Doporučení k adaptaci na změnu klimatu vychází i z Rámcové úmluvy o změnách klimatu OSN (UNFCCC). Také Evropská komise požaduje adaptaci na změnu klimatu dle Adaptační strategie EU a v roce 2017 provede hodnocení připravenosti členských států na dopady změny klimatu. Připravenost členských států na ZK je ale také součástí předběžné podmínky 5.1 pro stávající plánovací období EU. Předběžné podmínky musí jednotlivé státy splnit, aby mohly čerpat

podporu z evropských fondů. Prakticky všechny členské státy EU mají dnes hotové národní strategie přizpůsobení se změně klimatu.

Zmiňované úkoly, doporučení a povinnosti vedly Ministerstvo životního prostředí k zahájení prací na národní Strategii. Na přípravě dokumentu se podílela jednotlivá ministerstva a jejich odborná pracoviště. Hlavními milníky závěrečné fáze schvalování byly neformální konzultace s resorty v roce 2014, vnitroresortní připomínkové řízení a schválení vedením MŽP v lednu 2015. Dále následovalo poslední meziresortní připomínkové řízení v květnu 2015, proběhl proces SEA (posouzení dopadu na životní prostředí) a Strategie byla schválena vládou 26. 10. 2015.

Na adaptační strategii ČR jsme se ptali Jany Paluchové a Jakuba Horeckého z Ministerstva životního prostředí.

Jaké jsou silné a slabé stránky Strategie? Co se především povedlo? Co se mohlo udělat lépe?

Hlavní plus spočívá v široké mezíresortní spolupráci, dokument pokrývá všechny sektory, do práce se zapojila důležitá odborná pracoviště (ČHMÚ, COŽP UK, CzechGlobe) a také se povedlo využít výsledků výzkumu a vývoje pro analýzu

dopadů změny klimatu v klíčových sektorech. Slabou stránkou je chybějící implementační část. Také nebylo možné postupovat podle metodiky Evropské komise, která byla schválena až v r. 2013 a chybí i stanovení priorit, místo nichž jsou uvedena jen hlavní doporučení. Prostor pro zdokonalení bude v návazných krocích.

***„HLAVNÍ PLUS STRATEGIE
SPOČÍVÁ V ŠIROKÉ
MEZIRESORTNÍ SPOLUPRÁCI
A TOM, ŽE DOKUMENT POKRÝVÁ
VŠECHNY SEKTORY. SLABOU
STRÁNKOU JE CHYBĚJÍCÍ
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST.“***

V listopadu 2015 byla zpracována Komplexní studie dopadů, zranitelnosti a zdrojů rizik souvisejících se změnou klimatu v ČR. Jaká je vzájemná vazba této studie a národní strategie?

Studie vychází ze Strategie, která byla v době zpracování studie již téměř v definitivní podobě. Doplnjuje a zpřesňuje dopadové analýzy u prioritních sektorů. Celkově studie doplňuje a zpřesňuje tyto analýzy dopadů jednotlivých hrozeb na všechny sektory. Slouží jako podkladový materiál pro Národní akční plán (NAP), o kterém bude řeč dále. Jsou zde také naznačeny indikátory, které bude možné použít pro hodnocení. Nastavení systému tohoto sledování a hodnocení bude součástí NAP.

Vláda uložila MŽP vytvořit mezíresortní pracovní skupinu zaměřenou na problematiku změny klimatu. Už jsou o ní známy nějaké podrobnosti? Počítá se s nějakou formou zapojení zástupců samospráv?

Mezíresortní pracovní skupina (MPS) existuje od ledna 2015. Jsou v ní zastoupena ministerstva a vybrané nestátní neziskové organizace (Zelený kruh, Svaz průmyslu a dopravy ČR a také Svaz měst a obcí ČR) a odborná pracoviště (ČHMÚ, COŽP UK). Zastoupeny jsou všechny resorty. Nově je v rámci MPS ustavena adaptační platforma.

Stávající sektorové členění Strategie by v Akčním plánu mělo vystřídát členění podle hrozeb a dopadů, které „bude přehledněji vystihovat komplexní problematiku adaptací a také komplexní charakter městské krajiny.“

Vláda také uložila MŽP zajistit do konce roku 2016 návrh Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu (NAP). Jak bude jeho příprava probíhat? Co bude konkrétně jeho cílem?

Cílem je implementace strategie a vytvoření systému sledování a hodnocení. NAP bude strukturován podle identifikovaných projevů (hrozeb) a dopadů změny klimatu na území ČR. Na rozdíl od strategie tedy nebude členění sektorové. Pro jednotlivé hrozby vznikly tematické skupiny. Každá skupina vytvoří během roku 2016 návrh se souborem opatření. Podkladem pro jejich práci bude Strategie a zmíněná komplexní studie dopadů. Důležité je, že zde bude pro každé opatření stanovena jeho priorita a určena instituce odpovědná za jeho provedení.

Lidská sídla jsou ve stávající Strategii zahrnuta do sektoru „urbanizovaná krajina“. Kdo je nebo by měl být za tento sektor zodpovědný a jak je zohledněn komplexní charakter problematiky sídel?

V této souvislosti bude mít svůj význam změna struktury NAP oproti adaptační strategii. Členění podle hrozeb a dopadů bude přehledněji vystihovat komplexní problematiku adaptací a také komplexní charakter městské krajiny. Způsob dalšího podchycení sídel určí vývoj a doporučení MPS.

Usnesení vlády obsahuje doporučení směrem ke krajům, aby se zapojily do procesu adaptace a jejího strategického plánování. Kraje se o tuto problematiku začínají zajímat a je logické, že v budoucnu budou důležitým partnerem obcí, zejména pokud vytvoří vlastní strategie. Směrem k obcím nesměruje z národní úrovně žádný pokyn ani nevzniká legislativně podmíněná povinnost plánovat adaptaci na dopady změny klimatu. Očekává se, že samosprávy se budou samy zajímat o způsob řešení problémů, který v souvislosti se změnou klimatu pociťují. Nelze očekávat ani dnes, ani v budoucnu, že jim takovou činnost někdo shora nařídí.

V současné době probíhá hned několik velkých projektů podpořených z grantů Islandu, Lichtenštejnska, a Norska („Norské fondy“), které zprostředkoval příjemcům stát. Tyto projekty jsou přímo zaměřené na osvětu a propagaci tématu

adaptací ve městech i menších obcích a MŽP má velká očekávání pokud jde o přínos výsledků pro další vlastní iniciativu samospráv.

Samosprávy ale mohou využít dosavadních výsledků práce na národní úrovni. Jak konkrétně?

Strategie je zdroj – zásobník – opatření k adaptaci, nástroj pro zvyšování povědomí, zdroj argumentace. O dokumenty se lze opírat při iniciaci a tvorbě vlastních adaptačních plánů obcí, strategií, koncepcí, opatření. V tomto roce se bude MŽP snažit více zpřístupnit obsah strategie veřejnosti, zejména úpravou www stránek. MMR by navíc mělo strategii zahrnout do celostátní databáze strategických dokumentů, která je určena pro všechny úrovně plánování. Strategie představuje základní znalostní bázi k adaptaci na změnu klimatu včetně řady odkazů na „tvrdá“ data, klimatologických poznatků a citací užitečných pramenů.

Mohou obce počítat s nějakou formou finanční, metodické či jiné podpory při plánování adaptace? Jaké budou požadavky kladené na jejich strategie, jaké postupy budou doporučeny?

Na podporu tvorby místních adaptačních strategií je přislíbena podpora z Národního programu životní prostředí (NPŽP). Národní program obsahuje Prioritní oblast 5 Životní prostředí ve městech a obcích. Problematika plánování adaptací je zahrnuta v podoblasti 1 Inteligentní města a obce v aktivitě 5. 1. B - Pakt starostů a primátorů pro místní udržitelnou energii a v oblasti přizpůsobování se dopadům změny klimatu. Jedná se zejména o přípravu místních strategií a akčních plánů s cílem začlenit mitigační a adaptační opatření do stávajících plánů rozvoje měst a obcí. Cílem podpory je tzv. „mainstreaming“, tedy začleňování adaptačních postupů do hlavních koncepcí rozvoje. Na tyto aktivity bude k dispozici v příslušné výzvě několik milionů Kč, což není mnoho. Alokace by ovšem mohla možná být větší, kdyby města a obce vyvíjela o problematiku aktivně zájem a MŽP by tak získalo silnější argumenty pro požadavky na financování ze SFŽP. První výzva NPŽP byla avizována již ke konci roku 2015, ale stále nebyla

„ZAJÍMAVOU MOŽNOSTÍ FINANČNÍ PODPORY PRO MĚSTA A OBCE JE PROGRAM LIFE. ČR Z TOHOTO NÁSTROJE ČERPÁ MÁLO. PŘITOM JE MOŽNÉ REALIZOVAT SKUTEČNĚ VELKÉ PROJEKTY.“

vyhlášena. Podpora plánování adaptací však bude stejně otevřena až v druhé výzvě, tedy snad ještě během roku 2016. Důležitou podmínkou pro získání podpory bude zapojení obce do iniciativy Mayors Adapt (www.mayors-adapt.eu). Žádné konkrétní postupy při tvorbě strategií ale nebudou požadovány ani preferovány.

Další zajímavou možností finanční podpory pro města a obce je program LIFE. Česká republika je stále dosti pozadu v čerpání peněz z tohoto nástroje. Přitom je možné realizovat skutečně velké projekty. Podrobnosti o projektu LIFE v souvislosti s adaptací na změnu klimatu jsou v příloze 7 národní strategie. Hypotetický projekt pro LIFE by vyžadoval pravděpodobně spojení sil většího počtu hráčů: měst, sdružení municipalit a MŽP. Ideální by pro něj také bylo navázání přeshraniční spolupráce.

Usnesení vlády klade důraz na podporu výzkumu, monitoring, sběr a sdílení dat. Jak bude tato podpora v praxi vypadat? Je možné například počítat s veřejným přístupem k datům potřebným pro tvorbu adaptačních strategií na nižších úrovních?

Systém monitoringu a hodnocení bude nastaven v NAP. Nyní nikdo neeviduje realizovaná či plánovaná adaptační opatření (opatření s přínosem ke zvýšení adaptability za změnu klimatu) ani neshromažďuje na jednom místě relevantní data. Výzkum v oblasti adaptací tvoří samostatnou

kapitolu strategie a v praxi bude vždy závislý na aktuálním zajištění, a organizaci podpory výzkumu a vývoje v ČR. O indikátorech již byla řeč, jejich skladba se bude vyvíjet během tvorby Národního akčního plánu a bude také ovlivněna očekávanou zprávou Evropské agentury životního prostředí. V tomto ohledu je brzy slibovat zveřejnění dalších dat.

**„SAMOSPRÁVY BY SI MĚLY
UVĚDOMIT, ŽE SE NEPOTÝKAJÍ
S NAHODILÝMI JEVI, ALE
ŽE NASTÁVÁ OBDOBÍ
SYSTEMATICKÉHO VÝSKYTU
PROBLÉMŮ SPOJENÝCH
S KLIMATICKOU ZMĚNOU.“**

Kdo je odpovědný za poradenství pro příjemce podpory na projekty zaměřené na adaptaci v aktuálním plánovacím období, tedy 2015 - 2020?

Pokud jde o Operační program Životní prostředí (OP ŽP), je to SFŽP, resp. u oblastí podpory, kam patří také adaptační opatření, je to Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Nelze asi přímo hovořit o odpovědnosti za poradenství, ale administrátoři příslušných prioritních oblastí operačního programu by měli být schopni poskytovat potřebné informace žadatelům. Je určitě potřeba shromažďovat poznatky a připomínky obcí a stimulovat SFŽP, respektive příslušné administrátory jednotlivých prioritních oblastí k poskytování odpovídajícího informačního servisu. V současné době je v provozu zelená linka SFŽP a všechny důležité kontakty jsou na stránkách www.opzp.cz. Celá scéna institucí odpovědných za jednotlivé finanční nástroje je ale pestrá a pravidla a způsoby komunikace se liší. Pro financování adaptačních opatření neexistuje jednotné poradenské či kontaktní místo.

Projekt Adaptace sídel na změnu klimatu si klade za cíl ukázat

samosprávám, jak by tato cesta k adaptaci mohla vypadat. Určitě musí být založena na jasně definovaném cíli a potřebách, zapojení dostatečného počtu aktérů a odborníků, vyzkoušených metodách hodnocení rizika a vhodně navrženém zásobníku opatření. Celým plánovacím cyklem by měl provázet asistenční nástroj provázaný s kvalitní znalostní bází. Také další probíhající projekty jistě nabídnou obcím a městům v roce 2016 užitečné výstupy a spolu se vznikem Národního akčního plánu nás tak čeká pravděpodobně období, které bude velmi příznivě nakloněné přizpůsobení se změně klimatu.

**Klima se mění,
kdo se připraví,
nebude překvapen...!**

Proč by měla města a obce ČR vytvářet adaptační strategie, plánovat adaptace, informovat o změně klimatu a jejích dopadech? Co by mělo být impulsem pro zahájení diskuse v obcích?

Hlavními a dostatečnými impulzy by měly být samotné projevy změny klimatu, např. sucha, jehož projevy v posledních letech dopadaly prakticky na každého. Samosprávy stejně jako každý občan by si měly uvědomit, že se nepotýkají s nahodilými jevy, ale že nastává období systematického výskytu problémů spojených s klimatickou změnou. Města a obce mohou začít rozpracovávat jeden konkrétní problém, který je nejvíc trápí, nemusí problematiku řešit tak komplexně jako stát nebo společenství států. Spoléhat se na stát je v našich krajích součástí tradičního přístupu k věci. A stát tomuto očekávání často vychází vstříc. Financování protipovodňových opatření v ČR leží na státu v daleko větší míře, než je tomu např. v Německu. Samosprávy i občané ČR by měli převzít více odpovědnosti za hrozby, které se týkají právě jich. Většina z nás si nepřeje, aby EU či stát příliš zasahovaly do pravomocí a rozhodování obcí a občanů, tak je tedy na místě se také samostatně starat o vlastní kvalitu života a bezpečí. Vyšší územně správní úrovně si tak mohou ponechat v kompetenci řešení infrastruktury regionálního významu nutné pro adaptaci na změnu klimatu. Místní úroveň pak musí zajistit opatření odpovídající místnímu významu. Je ovšem zapotřebí si uvědomovat, že k účinnému přizpůsobení se změně klimatu je nezbytné kombinovat opatření na všech úrovních (od celospolečenské po individuální). Lokální či individuální opatření mohou v součtu podstatně přispívat k řešení regionálních či celostátních potřeb.

Na závěr je třeba zdůraznit, že vytvoření samostatné komplexní strategie je jen jednou z možných cest k adaptaci obce na změnu klimatu. V současné době

se podobně jako v jiných oblastech týkajících se udržitelného rozvoje prosazuje „mainstreaming“, tedy zahrnování dosud okrajových, specializovaných či specifických témat do hlavního proudu. Tento princip platí i pro adaptaci na změnu klimatu a cílem cesty k ní může být integrace příslušných analýz, návrhů opatření a strategických cílů do hlavních strategických dokumentů obce.

Za ADAPTJournal se ptal a komentářem doplnil Mirek Lupač.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

http://www.mzp.cz/cz/adaptace_na_zmenu_klimatu

<http://climate-adapt.eea.europa.eu>

<http://mayors-adapt.eu>